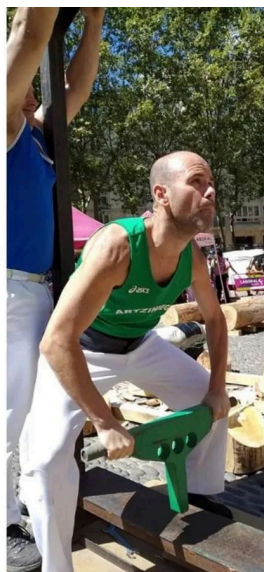

Mundua aldatuz doa; gu, berriz...

ETBko *Uda-pasa* saioko bideo batetik hasita, herri-kirolei, apustuei eta emakumeen parte-hartzeari buruzko hausnarketa izango dugu hizpide.

Sekuentzia honetan, honako hauek landuko ditugu:

- Herri-kirolei lotutako hitzak ikasi
- bideoaren edukiari buruzko galderei erantzun.
- Kirolen munduan izandako aldaketei buruz hitz egin.
- Lehengo eta oraingo ohiturak alderatzeko esaldiak sortu.
- Zure bizitzan gertatuko aldaketa bati buruz hitz egin.

Irudiak: EITB

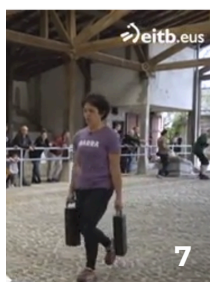
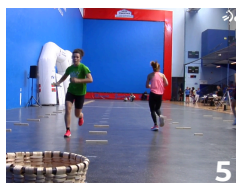
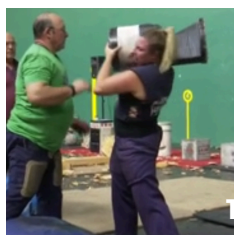
Ikusi aurretik

1. Herri-kirolak ezagutzen

Egin itzazu ariketa hauek ikasgelatik kanpo. Herri-kirol hauek ezagutzen al dituzu? Zer dakizu haiei buruz? Lotu irudiak eta izenak.

BAKARKA

- SOKATIRA
- INGUDE-ALTXATZEA
- HARRI-JASOTZEA**
- AIZKORA-PROBA
- TXINGA-ERAMATEA
- LOKOTX-BILKETA
- TRONTZA
- SEGA-JOKOA

Erantzunak:

1: **c** ; 2: ____; 3: ____; 4: ____; 5: ____; 6: ____; 7: ____; 8: ____.

Irudiak: EITB

Erantzunak 7. orrialdean daude.

BAKARKA

Zer dira herri-kirolak? Jarraian, haien definizioa duzu. Osatu hitz egokiekin.

HERRI-KIROLAK

Landa inguruko ____**lanbide**____ tradizioaletan oinarritzen diren kirolak dira, hala nola abeltzaintza, _____, arrantza eta _____. Euskal Herrian _____ren aurretik jokatu izan dira. Batez ere _____ eta erresistentziari lotutako kirolak dira, nahiz eta, batzuetan, _____ eta bizkortasunak ere presentzia eduki. Gehienetan, teknikak ere garrantzi handia du.

indarra

nekazaritza

abiadurak

industrializazioa

artisautza

lanbide

Erantzun zuzenak 7. orrialdean daude.

TALDEAN

2. Nor da Iñaki Perurena?

Elkartu ikaskide batekin, eta aukeratu datu egokiak.

Nor da Iñaki Perurena?

1. Nafar harri-jasotzailea da, historiako handienetakoa.

2. Gorritikoa da, nahiz eta Leitzan bizi.

3. Aktore, aurkezle, olerkari, bertsolari, eskultore eta historiazalea ere bada.

4. Bi eskuekin kilo gehien jaso dituen harri-jasotzailea da.

5. "Peru Harri" museoa ireki zuen Leitzan; harriari, herri-kirolari eta Euskal Herriko kultura eta historiari eskainitako museoa da.

6. "Airbag" filmean paper txiki bat du.

Ariketa egin ondoren, partekatu zer dakizuen talde handian. Erantzun zuzenak 7. orrialdean daude.

BAKARKA

3. Bideoa ulertzeko lexiko interesgarria

Honako esamolde hauek gero ikusiko duzun bideoan aipatuko dituzte; bilatu esanahia, eta lotu definizioekin.

ESAMOLDEAK

1. **Sekulako** trafikoa
2. **Ordurako** iritsi
3. **Indar-kolpe** bat egin
4. **Kirolari** txanda utzi
5. **Buru-belarri**

ESANAHIK

- a. Kirol bihurtu.
- b. Indarrez egiten den keinua, zerbait mugitzeko.
- c. Jo eta ke, gogotik.
- d. *Izugarrizko trafikoa, oso handia.*
- e. Puntual iritsi, jarritako orduan iritsi.

Erantzun zuzenak 7. orrialdean daude.

Ikusi bitartean

TALDEAN

4. Bideoaren ideia nagusiaren bila

Orain, bideo bat ikusiko duzue. Bertan, Iñaki Perurenak hausnarketa bat egingo du EITBko *Uda-pasa* saioan. Ikusi bideoa, eta erabaki taldean zein den ideia nagusia.

Perurenak dio:

- a) Herri-kirolak desagertzeko zorian daude, eta gazteek ez dute parte hartu nahi. Horrek tristura sortzen dio, eta aurreko garaian falta sentitzen du.
- b) Herri-kirolak jendartearekin batera aldatuz doaz: lehen, gizonen zuten protagonismoa; baina, gaur egun, emakumeak ere buru-belarri ari dira kirol guztietan. Hori oso polita iruditzen zaio.
- c) Apustuak erabat galdu dira gizonen kontua zirelako, eta horrek herri-kirolen indarra apaldu du. Bere ustez, errekuuperatzeko ahalegina egin beharko litzateke, emakumeak animatuta.

Uda-pasa Perurena

Erantzun zuzenak 7. orrialdean daude.

BAKARKA

5. Zer kontatu digu Iñaki Perurenak?

Ikusi bideoa berriro, eta erantzun galderei. Bukatutakoan, alderatu erantzunak ikaskide batekin.

1. Herri-kirolaren munduan eboluzioa egon dela uste du Perurenak?

2. Zein anekdota kontatu du gauzak aldatzen ari direla baieztatzeko?

EITB

3. Lehen, apustuena gizonetzkoen mundua zen; zergatik zen horrela, Perurenaren ustez?

4. Zein da egoera orain?

5. Zer iruditzen zaio garai berria?

6. Eta zuri, zer iruditzen zaizu? Partekatu erantzuna talde handian.

Erantzun zuzenak 8. orrialdean daude.

TALDEAN

Elkartu ikaskide batekin, eta komentatu zein aldaketa gertatu diren kirolen munduan.

Pixabay

LEHEN	ORAIN
Apustuak tokian bertan	Apustuak Interneten

Partekatu talde handian.

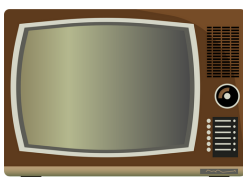
TALDEAN

6. Lehen... ; orain, berriz...

Perurenaren hausnarketan, lehenengo eta oraingo ohiturak alderatzen dira. Elkartu ikaskide batekin, eta alderatu lehenengo eta oraingo ohiturak adibideari jarraituta. Erabili irudiak esaldiak osatzen laguntzeko.

0. *Lehen, autoan, hamaika lagun sartzen ginen; orain, ordea, hori pentsaezina da.*

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

Irudiak: Pixabay

AURKARITZA EDO KONTRASTEAK

BERRIZ / ORDEA / OSTERA / ALDIZ

Aurkaritzako lokailuak aurretik esandako zerbaitekiko aurkaritza edo kontrastea adierazteko erabiltzen dira. Laurak antzekoak dira. Normalean, bigarren perpausaren osagai baten ondoan tartekatzen dira, osagai hori nolabait nabarmentzeko.

*Hau oso polita da; beste hori, **ordea**, ez dut gogoko.*

*Hori merkeagoa da; beste hori, **ostera**, hobeto eginda dago.*

*Hori nirea da; beste hau, **berriz**, lagun batena.*

*Honek indabak eskatu ditu; nik, **aldiz**, nahiago dut arrain-zopa.*

Partekatu egindako esaldiak talde handian, eta jarri arreta alderaketak egiteko erabilitako baliabideetan.

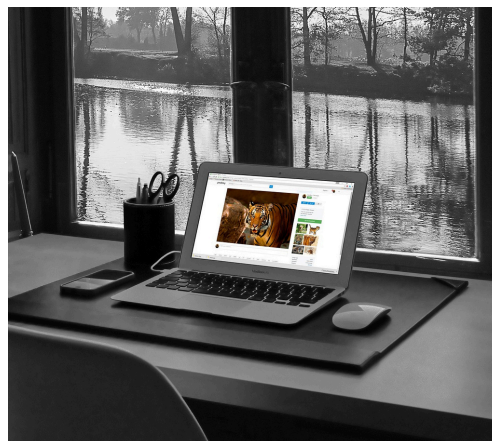
Ikusi ondoren

7. Neure bizitza aldatuz doa

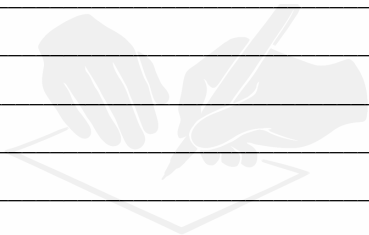
Oraingo idazlana etxean egin dezakezu. Kontatu, idatziz, zeure bizitzan azken urteotan izan den aldaketa bat; 100-150 hitz idatzi behar dituzu.

Adibidez:

Nire bizitza, azken urteotan, asko aldatzen ari da; izan ere, teknologia gero eta garrantzitsuago bihurtzen ari da inguruan. Hirian bizi nintzenean, konektatuta egoten nintzen une oro; ez zegoen lasai egoteko modurik. Herrian, **berriz**, nire aitona-amonen bizimodua ia ez dela aldatu iruditzen zait, haiek ez dutelako teknologiaren beharrik. Herriko gazteak kanpora joaten ari dira lan egitera; nik, **aldiz**, herrian geratzea erabaki dut. Egia da zorte handia izan dudala, ez baita erraza herrian lan egitea. Nire lana, **ordea**, etxetik egin daiteke; hori bai, estaldura- eta konexio-arazorik ez badago. Teknologiaren menpe bizi naizela argi dago, baina hemen deskonektatzea errazagoa da!

Pixabay

A faint, light gray illustration of two hands writing on a notepad. The right hand holds a pen and is in the process of writing on a sheet of paper that is slightly tilted. The left hand rests on the notepad, with fingers spread. The notepad has a simple rectangular border. The entire illustration is centered on the page.

Eman irakasleari zuzentzeko.

ERANTZUNAK

1. Herri-kirolak ezagutzen

- 1- c; 2- g; 3- d; 4- a; 5- f; 6- h; 7- e; 8- b.
- Landa inguruko **lanbide** tradizioaletan oinarritzen diren kirolak dira, hala nola **abeltzaintza**, nekazaritza, arrantza eta **artisautza**. Euskal Herrian **industrializazioaren** aurretiko garaietatik jokatu izan dira. Batez ere **indarra** eta erresistentziari lotutako kirolak dira, nahiz eta, batzuetan, **abiadurak** eta bizkortasunak ere garrantzia eduki. Gehienetan teknikak ere zeresan handia du.

2. Nor da Iñaki Perurena?

Datu egokiak: 1, 3, 5.

2. Leitzakoa da eta Leitzan bizi da.
4. Bigarrena da, kilo gehien Mieltxo Saralegik jaso zituen.
6. Ez zuen film horretan parte hartu.

3. Bideoa ulertzeko hiztegi interesgarria

1- d; 2- e; 3- b; 4- a; 5- c.

4. Bideoaren ideia nagusiaren bila

b)

5. Zer kontatu digu Iñaki Perurenak?

1. Eboluzioa baino gehiago, bizitza aldatuz doala dio, eta herri-kirolean ere bai.
2. Lehen, ustekaberen bat suertatuz gero (trafiko handia bidean, eta berandu iritsi), telefono publikoren bat topatu behar izaten zuten (taberna); ez zegoen sakelakorik.
3. Lanetik datoz herri-kirolak, eta, lanean, nahiz eta emakumeak lan egin gizonak bezala, fisikoki gizona indartsuago zen, eta indar-kolpe bat egin behar zenean, desafioa botatzen zuen. Hortik etortzen ziren apustuak garai batean.
4. Kirolak hartu duela plaza, eta emakumeak buru-belarri eta dotore ari direla.
5. Oso polita dela iruditzen zaio.

HIZTEGI LAGUNGARRIA

Bizirik diraute. *Iraun* aditz trinkoa; 3. pertsona pluralean. Bizirik jarraitzen dute.

Herri batera bazindoazen. *Joan* aditz trinkoa; 2. pertsona lehenaldian.

Ordurako iritsi. Puntual iritsi, jarritako orduan iritsi.

Indar-kolpe bat egin. Indarrez egiten den keinua, zerbait altxatzeko, mugitzeko...

Kirolari txanda utzi. Eginkizun baten funtzioa aldatu kirol bihurtzeko.

Sekulako lanak. Lan handia, lan nekagarria.

Aizkoran egin. Aizkora egurra mozteko tresna da. Aizkorarekin lan edo kirola egin.

Trontzan egin. Trontza bi lagunen artean erabiltzeko zerra luzea da. Trontzarekin lan edo kirola egin.

TRANSKRIPZIOA

Aurkezlea, Nerea Alias: Iñaki, nik uste dut, edo nik ikusten dudanagatik, gehiegi jakin gabe honen inguruan, herri-kirolean (herri-kirolaren) munduan eboluzio handi bat eman dela azkeneko urteetan, baina bizirik diraute gure plazatan (plazetan).

Iñaki Perurena: Bueno, eboluzioa baino gehiago, bizitza aldatzen (aldatuz) doa egunetik egunera, eta denok konturatu gabe aldatzen goaz. Gaur poltsikoan denok ibiltzen duguna hau da, eta honekin bizi gara. Eta orain dela urte batzuk, igual, herri batera bazindoazen eta sekulako trafikoa zegoen, eta herri hartara iritsi, taberna batera joan eta telefonotik deitu: “Aizu, ez naizela ordurako iritsiko!”. Gauzak aldatzen doaz. Eta, bueno, herri-kirolean ere bai, noski, beste gauza guztietan bezala. Baina nik uste herri-kirolean gauza polit bat azken urteetan eman dela.

Herri-kirolean, aurretik, apustuak zeuden, eta apustua gizonezkoen mundu bat zen. Eta nik nire buruari esplikazio bat ematen diot, eta aber (ea) zuei balio dizuen. Lanean, lanetik datozen gure kirolak, eta lanean emakumeak egin du lana gizonak bezala kanpoan; etxeko lanak egin, eta korrika laguntzera eta horrela. Baina fisikoki gizona indartsuago zen, eta indar-kolpe bat egin behar zenean, “Kendu dena! Bakarrik egingo dut”, eta gero desafioa botatzen zuen: “Aber nork egiten duen! Eta baldin bada, eta...”. Hortik etortzen ziren apustuak, garai batean. Eta, gaur, apustuen tokia dago, noski, eta egiten dira gaur ere apustuak, baina kirolari txanda utzi zaio, eta kirolean emakumea sartu da buru-belarri eta sekulako lanak egiten. Eta ikusi egin behar da ze dotoreziaz harri jasotzen egiten duten, aizkoran ere bai, eta sokatiran, trontzan, kirol guztietan. Garai berri bat etorri zaigu, eta hori oso polita da.

Aurkezlea, Nerea Alias: Oso polita. Eta jarrai dezala horrela, gainera.